

Atalaya Programma 2017-2018

Viernes el 15 de septiembre **Alberto Colorado, Los visigodos**

Aún habiendo dominado gran parte de la península ibérica, los visigodos siguen siendo hoy en día un pueblo casi desconocido para la mayoría de los españoles. Durante esta charla haremos un recorrido por la historia de los visigodos en la península ibérica, desde las invasiones germánicas en la Hispania romana hasta el rápido desmoronamiento del Reino visigodo que siguió a la invasión árabe del año 711.

Haremos especial hincapié en el significado histórico que se le ha dado a los visigodos en la España reciente y a los principales aportes culturales que han llegado a nuestros días: su orfebrería, su arquitectura y la figura de Isidoro de Sevilla. También trataremos asuntos más desconocidos como la administración del reino o el del cristianismo arriano que practicaron hasta su conversión al catolicismo.

Alberto Colorado Garín (Lyon, 1983) es abogado, gestor cultural y profesor colaborador del Instituto Cervantes de Utrecht, donde ha impartido cursos como Arte español contemporáneo o La España de las tres culturas. Además es presidente de la fundación Stichting Moira, cuyo objetivo es apoyar e incentivar el arte y la cultura underground de Utrecht.

=====

Vrijdag 27 oktober **Edwin Koopman: "Revolutie in crisis", Ontwikkelingen in Venezuela en Colombia vergeleken**

Latijns-Amerika was het afgelopen jaar terug op de voorpagina's van de dagbladen, en twee landen sprongen daar uit: Venezuela en Colombia, op het oog om tegenovergestelde redenen. Colombia vierde feest vanwege een vredesakkoord en zit in de lift, terwijl Venezuela in een ongekende crisis verzeild is geraakt waarvan het einde nog niet in zicht is. Toch ligt achter deze tegenstelling een overeenkomst: in beide gevallen liep een ambitieus revolutionair project op de klippen.

In Colombia heerst voorzichtig optimisme. Het lukte het de regering en de grootste guerrillabeweging Farc met een vredesakkoord een punt te zetten achter meer dan een halve eeuw gewapend conflict. De Farc had in 1964 de wapens opgepakt om op te komen voor de arme boeren en voor een landhervorming. In de loop der decennia verwerd de beweging tot weinig meer dan een misdaadbende die zich financierde met afpersing, ontvoering en drugshandel, maar de principes van weleer bleven het discours bepalen.

Je zou verwachten dat in het vredesakkoord, waarover 5 jaar is onderhandeld, deze idealen prominent naar voren komen, maar dat valt tegen. De principes zijn in het vredesakkoord wel terug te vinden, maar zijn vrijblijvend genoeg om er onderuit te komen. Zo zal van een landhervorming – waar de guerrilla om begonnen was – geen sprake zijn.

Grootgrondbezitters hebben bij wet laten vastleggen dat hun belangen niet zullen worden geschaad.

Bovendien zijn extreemrechtse milities en drugsbendes actief die niets zien in het akkoord. Zij worden gesteund en gefinancierd door invloedrijke ondernemers, grootgrondbezitters en politici. Deze machtige groep wist een meerderheid van de bevolking te mobiliseren om in een referendum over het akkoord, vorig jaar, tegen te stemmen. De aanpassingen die vervolgens werden aangebracht staan een werkelijke hervorming van de conservatieve status quo in de weg. De Waarheidscommissie, die een schoonmaak van de samenleving had kunnen betekenen, is minder doeltreffend gemaakt.

De nekslag komt mogelijk van de presidentsverkiezingen volgend jaar. De oppositie ziet daarin een grote kans om een president aan de macht te krijgen om belangrijke onderdelen van het vredesakkoord terug te draaien.

Probeerde de Farc hun idealen met wapens te realiseren, in buurland Venezuela kwam de revolutie op een democratische manier aan de macht. Ex-militair Hugo Chávez beloofde – na een mislukte staatsgreep weliswaar – een einde te maken aan de corruptie en uitsluiting van de massa's. In 1999 won hij de verkiezingen en besteedde miljarden uit de olie-export aan sociale programma's voor de armen.

Achttien jaar later dreigt dit experiment, dat een democratisch alternatief leek voor de gewapende revolutie, te eindigen in catastrofe. Sinds maart gingen honderdduizenden Venezolanen maandenlang de straat op tegen Chávez' opvolger Nicolas Maduro. Ook grote delen van de traditionele achterban van de revolutie keerden zich tegen de leiders. Belangrijkste reden is de economische malaise, die grotendeels is veroorzaakt door wanbeleid. Vier maanden onrust en 120 doden verder zit het regime van Maduro steviger in het zadel dan ooit.

Zelden had een regering zoveel geld, zoveel tijd en zoveel steun van de bevolking als Venezuela om een nieuw land op te bouwen. Nu sterven er kinderen aan ondervoeding, waarmee de revolutie een historische kans heeft gemist.

Edwin Koopman (1964) is Latijns Amerika journalist en analist voor onder meer Trouw, NRC, VPRO Bureau Buitenland, NOS, Clingendael Spectator en IHS Jane's. De afgelopen twintig jaar volgde hij de politieke ontwikkelingen in de regio op de voet, in het bijzonder in Colombia en Venezuela. Hij schreef meerdere boeken over de revoluties in Venezuela en Cuba.

=====

Viernes el 17 de noviembre Gabriel Inzaurre: Horacio Quiroga, el narrador entre la selva, la muerte y las mujeres

Horacio Quiroga fue una persona singular. Fue inventor, deportista, comerciante, profesor, aventurero y escritor. La muerte lo seguía de cerca. Tuvo una tormentosa vida sentimental. Y en la mitad de su vida dijo adiós a la ciudad y a la civilización y se fue a vivir en lo más profundo de la selva Misiones, en el norte de Argentina. Sus historias cortas han encandilado a muchas generaciones de latinoamericanos y aun hoy, los cuentos de Quiroga son leídos por niños y adultos. Yo he leído a Quiroga desde niño y de mayor he seguido sus pasos en Salto, Montevideo, Buenos Aires y en la selva. ¿Cuál fue el secreto de su éxito? ¿Qué cosas lo atormentaron? ¿Qué buscaba Quiroga en medio de la selva?

Hablaremos también de los siguientes relatos:

El almohadón de plumas

La gallina degollada

El hijo

Juan Darién

La tortuga gigante

La miel silvestre

Casi todos los cuentos de Quiroga pueden leerse [aquí](#):

Atención: no hace falta haber leído nada para disfrutar de la charla!!!

=====

Vrijdag 12 januari Jaarvergadering

=====

Vrijdag 16 februari Martina Fraanje: de strijd van Guatemalteekse vrouwen om een waardig bestaan

Op 8 maart vond in Guatemala Stad een brand plaats in een opvanghuis voor jongeren waarbij 42 meisjes in de leeftijd tussen 12 en 18 om het leven kwamen en nog vele anderen gewond raakten. Een doos van Pandora ging open. In het tehuis waar jongeren een veilige haven moesten vinden vanwege een problematische thuissituatie was sprake van mishandeling, mensenhandel en seksueel misbruik. Op de avond van de 7e maart kwam een grote groep jongeren in opstand. Ze werden hard aangepakt en met meer dan 50 opgesloten in een kleine ruimte. Om de aandacht te trekken zodat ze hen eruit zouden laten, stak één meisje een matras in de brand. Het lijkt erop dat er niet op tijd is gereageerd met alle

dramatische gevolgen van dien. Was het een ongeluk dat voorkomen kon worden? Was het een bewuste moordpartij omdat ze hun mond moesten houden?

Het is slechts een voorval dat kenmerkend is voor een cultuur waarin vrouwen stelselmatig worden uitgebuit, buitengesloten en geweld wordt aangedaan. Toch zijn er duizenden vrouwen (en mannen) die een gevecht voeren voor een waardig leven. Individuen, groepen, die tegen de stroom inroeien. Hoe maken zij het verschil in een van de gevaarlijkste landen ter wereld voor vrouwen? Hebben ze succes? Is er ruimte voor hun dromen en voor verandering?

Lezing in het Nederlands, met interactief gedeelte in het Spaans.

=====

***Vrijdag 16 maart* Annet van Wiechen, Alfonso X El Sabio en de Cantigas de Santa Maria**

De Spaanse koning Alfonso werd el Sabio - de Wijze (r. 1252-1284) genoemd dankzij zijn culturele activiteiten. Honderden miniatures in zijn Cantigas de Sta Maria geven ons een fascinerend beeld van de dertiende-eeuwse samenleving van Spanje.

Alfonso X (r. 1252-1284) el Sabio, de Wijze, wilde de reconquista voortzetten, maar werd geconfronteerd met de machtige militaire versterkingen van de Meriniden. Zijn poging om een bruggehoofd in Noord-Afrika te vestigen mislukte. Misschien dat hij zich niet té erg inzette voor de reconquista, want uit alles blijkt dat hij grote waardering had voor de moslim cultuur. Hij gaf onder andere opdracht om vertalingen te maken van Arabische literatuur en wetenschappelijke verhandelingen. Nog voor zijn dood heeft hij onder politieke dwang een gedeelte van het bestuur moeten overdragen aan zijn zoon Sancho IV, die hij eigenlijk wilde onterven.

Alfonso el Sabio werd in 1221 geboren en was een voorbeeld van een middeleeuwse universele geleerde. Hij interesseerde zich voor geschiedenis, sterrenkunde, bestudeerde de magische krachten van stenen, schreef een boek over bordspelen (schaken) en stelde een belangrijk wetboek samen. Alfonso X was samensteller en opdrachtgever – in hoeverre hij ook de auteur was, is nog een wetenschappelijk heet hangijzer – van de Cantigas de Santa Maria. Een boek dat bestaat uit bijna 70 lofliederen aan Maria en ruim 350 wonder-verhalen met Maria als middelaars. De wonderverhalen waren afkomstig uit bronnen uit heel Europa. Ze waren geschreven in het Gallicisch, dat tot in vijftiende eeuw de gebruikelijke taal was voor de poëzie. Niet alle bewaard gebleven handschriften van deze Cantigas zijn verlucht. Het bekendste manuscript is dat van het Escorial (T.I.1) met honderden miniatures. Deze miniatures – voor de wonderverhalen zijn de miniatures steeds zes scènes verbeeld en zijn goed te vergelijken met een modern stripboek – zijn erg belangrijk om de culturele ambiance van Alfonso te leren kennen (kleding, bouwwerken).

Heel uniek is ook dat niet alleen de tekst en beeld, maar ook de muziek werd genoteerd. Vandaar dat liederen uit de Cantigas de Santa Maria tegenwoordig nog vaak worden uitgevoerd en vastgelegd. Ook in deze lezing wil ik u verschillende interpretaties van de muziek laten horen.

Laat u in deze lezing meevoeren naar de kleurrijke wereld van dertiende-eeuws Spanje zoals verbeeld en te 'horen' in de Cantigas de Santa Maria.

=====

***Viernes 11 de mayo* Anna Herranz: Laberinto de la política española**

Encrucijada de crisis y la transformación del sistema político español

En pocos años, el sistema político español ha pasado de la estabilidad democrática y cómoda alternancia bipartidista, a un escenario de difícil gobernabilidad y graves tensiones políticas. Por un lado, las elecciones generales de 2015/2016 dibujaron un nuevo mapa político fragmentado y de difícil gestión. Los dos principales partidos (PP y PSOE) vieron cómo, por primera vez, su espacio electoral se reducía ante el ascenso de nuevas formaciones (Podemos y Ciudadanos). Los meses de negociaciones fallidas para formar gobierno evidenciaron la difícil transición a un sistema multipartidista y la falta de cultura de pacto en España. Por otro lado, la complejidad ha incrementado también en el plano territorial, siendo Catalunya el ejemplo más palmario. La imposibilidad de encauzar el debate territorial a través del diálogo político ha desembocado en una crisis de estado sin precedentes. ¿Cómo entender esta rápida transformación e incremento de la conflictividad en el sistema político español? Esta charla intentará dar algunas claves para responder a esta pregunta, centrándose en la confluencia de varias crisis: económica, generacional y territorial. Estas crisis, a su vez, permiten entender el general deterioro de la confianza de los ciudadanos en el sistema político español y sus instituciones.

=====

***Vrijdag 1 juni* Harry Burg Gulickx en Jan Graumans, ORO SANTO**

ORO SANTO is de titel van het nieuwe programma van zanger-acteur Harry Burg Gulickx. De titel karakteriseert de zorgvuldige selectie, die Harry heeft gemaakt uit de prachtige liederen vol temperament, hartstocht en melancholie, die het Spaans en Portugees sprekende deel van de wereld rijk is. Tussen de liederen door vertelt Harry verhalen en draagt hij gedichten voor van bekende Nederlandse dichters.

Samen met Jan Graumans, die Harry op virtueuze wijze begeleidt op gitaar, neemt Harry zijn publiek mee op een poëtische en avontuurlijke tocht vol boeiende gesproken en gezongen, uit het leven gegrepen verhalen.

Het is niet nodig, dat u perfect Spaans of Portugees spreekt om het programma te kunnen

volgen. Laat uw verbeelding de vrije loop bij Harry's aansprekende voordracht en Jan's virtuoze gitaarspel en u heeft een heerlijke avond